

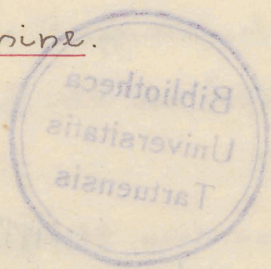
Arvostatud õppelühi
toomas
Meemart

57142

R. V.
30 apr. 1942
210

E. Karro.

Omastamine.

~~A~~ 2667

Lõpetanud 10. juunil 1942. a.
õigusteaduskonna.

Tartu 1942

E. Karro.
29. mail. 1942.

Dr. Franz v. Liszt: Lehrbuch des Deutschen Strafrechts.

Berlin und Leipzig 1921.

Dr. Reinhard Frank: Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich nebst dem Einführungsgesetz.

Tübingen 1923.

Dr. O. L. von Hinüber: Strafrecht nach neuestem Stande unter Berücksichtigung des kommenden Rechts. Besonderer Teil. Leipzig 1939.

Dr. Frank, Dr. Harburger, Dr. Nagler, Dr. Schmoller, Dr.

Kriegsmann: Vergleichende Darstellung des Deutschen und Ausländischen Strafrechts. Besonderer Teil. VI. Band. Berlin 1907.

K. Saarmann ja K. Klatto: Kriminaal seadustik. Kommentaari-tud väljaanne. Tallinn 1937.

Sisu:

1. Sissejuhatus.

Sissejuhatus ja ajalooline ülevaade.

2. Varavastaste süütegude süstemaatiline asend ja hüve.

3. Omastamise mõiste ja selle analüüs.

4. Omastamise tüübid KRS-es.

a) tüüpide moodustamise alused.

b) leiu omastamine

aa) põhitüüp.

bb) kvalifitseeritud tüübid.

c) usaldatud võõra vallasvara omastamine:

aa) mõiste ja eriliigid.

bb) I liik. (põhitüüp, kval. ja priv. tüübid)

cc) II liik. (põhitüüp, kval. ja priv. tüübid)

dd) kvalifitseeritud eritüübid (§ 542 j. t.)

ee) teenistusalane omastamine.

5. Omastamise tüübid StQB-s.

a) põhitüüp (= lihtomastamine) § 246.

b) kvalifitseeritud tüüp (= usald. vara omast) § 246.

c) privilegieritud tüübid § 247, § 248a.

aa) ainult erakaebusel jälitatavad.

bb) karistamatud (§ 247 lg 2)

cc) hädaomastamine (§ 248^a)

d) ametalane omastamine.

6. Lõppkokkuvõte.

Sõnaselt käsitletud on nimetatud teadusteadus Bayris
1751. Aastast 1752 ja 1757.

Bayris StGB (1751) § 229 ja Saksamaal
StGB § 229. Sõnad "diebstahl" ja "dieb" on omad äärmiselt
tavalised sõnad, mis on võetud üle hoid (diebstahl, dieb).

1. Sissejuhatus ja ajalooline ülevaade.

Ajalooliselt on omastamise mõiste välja arenenud hilisema jurisprudenti tulemusena. Temast on esialgu olnud saadud teisiti, seepärast on omastamise mõiste ühenduses olnud teiste õigusteaduslike terminitega.

Üldine preisi maaõigus ei tundnud omastamise mõistet ja käsitas seda kui karistavat röövimist esialgu pettusena, vargusena ja lõpuks nõvaldamisena.

Karl I-da "Reinliche Gerichtsordnung" määratleb: „Kes teise usaldust tablikult ja kardoletaval viisil rahjustab, millised antud heas usus hoidmiseks ja säilitamiseks, siis sellist süütegu karistatakse sarnaselt vargusega.“

Sarnaselt käsitlesid ka kriminaalseadustikud Bayers 1751, Austria 1768 ja 1787.

Bayeri StrGB (1813) Art. 229 ja Hannoveri StrGB Art. 304 määritlevad, et tegija omab õigustatava isiku vara enese valdusel või hoiul (Die Hesseni Art. 379; Baden § 400; Nassau Art. 372), mis isikule antud hoidmiseks, valitsemiseks või teiste asjaolude alusel — kohustusega neid tagasiandma.

Bayeri StrGB 1813 (II. lk 147) järgi võib olla omastamine ka mitteõiguslikul viisil tegija hoiule saadud asjade alusel.

Sama küsimust käsitlevad ka kriminaal-seadustikud Hessenist. Art. 381, Baden § 407, Nassau Art. 374 ja Preisi § 226.

R StrGB¹ § 246 alusel esineb omastamise mõiste järgmisena:

„Kes võõrast vallasvara, millist omakuse valdusena või hoiuna, õigusvastaselt omastab — karistatakse vangimajaga kuni 3 aastani.

1. Reichsstrafgesetzbuch.

Kui see isikule usaldatud —

vargimaja kuri 5 aastani."

Eelpool nimetatud definitsioon haarab omastamist mitte riitsamas mõttes, vaid ka leiutomastamist.

RStrGB järgi eristatakse omastamist vargusest järgmise tunnuse varal, nimelt, et omastatav asi peab teo roudasaatmise ajal olema tegija hoiul, kuna varguse juures tähendatud tunnus puudub. Samuti omastamist ei kavatseta, vaid peab olema täideviidud.

Teistest välismaa õigustest avaldub, et omastamisel on sugulus vargusega, kuid siiski esinedes iseseisva kuriteo viisina, erinebles seejuures käsitluse poolest.

Ungari kriminaalõiguses (§ 335) esineb omastamise mõiste definitsioon järgmisena:

"Kes oma valdusel või hoiul olevat võõrast vallasvara õigusvastaselt omastab või pandib — karistatakse."

Hollandi kriminaalõiguses Art. 321:

"Kes sihilikult asja, mis osaliselt või täielikult teisele kuuludes õigusvastaselt omastab —

karistatakse vanglaga kuni 3 aastani, või rahatrahviga 60 Guldnat.

Norra minimaalõigused § 225:

"Kes sihiga, endale teisele kuuluvat vallasvara õigusvastaselt omastab, mis täielikult või osaliselt kuulub teisele, või salgab temale usaldatud valdust, või seda kasutab — on omastamises süüdi."

2. Varavastaste süütegude süstemaatiline asend ja hüve.

Kaasaja doktriin eristab eriosa süütegusid kolme rühma:

1. Süüteod riigi vastu.
2. Süüteod üldsuse vastu.
3. Süüteod üksikisiku vastu.

Süüteod üksikisiku vastu jaguneb kahte gruppi:

1. Isikuvastased süüteod, mille alusel hüve on üksikisikuga lahutamatuult seotud, ning seepärast pole vöörandataw, ülekantaw ja rahaliselt hinnataw.
2. Varavastaseid süütegusid iseloomustab asjaku, et hüve pole seotud lahuta-

matult passiivsubjentiga, vaid on võõrandatav, älenantav ja rahaliselt hinnatav.

Kaasaja doktriinis eelpooltoodud määritleku pole täiesti veatu. Kui ei ole varavastaste süütegude passiivsubjent ainuüksi füüsilise isik, vaid sellens võibolla ka kollektiivisik.

Varavastased süüteod on suunatud vara vastu ning seisnevad ta kahjustamises või ohustamises. Vara omab kahte tähendust:

1. Vara juriidilises mõttes.

2. Vara majanduslikus mõttes.

1. Vara juriidilises mõttes moodustab teatavale

isikule eraõiguslikult omistatud majanduslikku väärtust esivate õiguste ja kohustuste kogumi.

2. Vara majanduslikus mõttes on majanduslikku

väärtust esivate esemete kogum, mille suhtes isikule on eraõiguslikult omistatud disponeerimisõigus tema enda huvides.

Doktriinis on võimalik, kas varavastaste süütegude hüvena käsitleda vara juriidilises või majanduslikus mõttes. Meie kehtiv õigus

on aluses' võtnud vara majanduslikus' mõttes.

Varavastased süüteod kuuluvad süüte-
guude hulka, milleste hüve ja objekt on lahutamatud.

3. Omastamise mõiste ja selle analüüs.

Omastamise kriminaalõiguslik teo-
teovõistise moodustab süüdivusvõimelise isiku poolt
tablikult võõra vallasvara omavoliline peetamine
omandamise eesmärgiga.

Omastamine on seega varavast-
tane süütegu, mis oma hüve ja objekti suhtes ei
erine riisumisest ega vargusest.

Varguse (riisumise) ja omasta-
mise põhialused on sarnased, nad mõlemad on delik-
tid võõra omanduses oleva vallasvara suhtes. Vargu-
sele (riisumisele) on oluline, et süüteo objekt oleks
teise isiku valduses. Omastamise puhul viimane
eeldab, et objekt oleks tegija valduses.

Vargusele (riisumisele) on oluline,
et objekt läheks seniselt tegelikult valdajalt üle
süüteo subjenti tegeliku valdusesse.

Katse varguse (riisumise) juures algab võõra val-
lasvara kabjustamisega.

Graf Gleispach määritleb:^{2.}

„Omastamine on vallasvara omandu-
se väljaülitamine õigustatavalt isikult, ja iga
toiming, mille alusel vallasvara õigusvastase
omandamisega on saadud.“

Täheb, omastamine seisneb asja käesu-
tamises oma võimaluste kohaselt.^{3.}

Objekt: Omastamise objektina esineb vöö-
ras vallasvara, mis on süüteo subjenti tegeliku
valduses. Võõra vallasvara ja tegeliku valduse
mõisted on käsitatavad samasugustena nagu
varguse (riisumise) puhul. Oluline on, et tegijal
peab olema valdus tekkimise mitte õigusvasta-
selt. Valdus võib tekkida:

1. Tehuslikult.

2. Õigusliku akti alusel.

(M. isik usaldab õigusliku tehingu
alusel asja süüteo subjenti valdusse.)

2. Dr. R. Frank § 242. l. 65.

3. Dr. R. Frank § 242 l. 65.

Sellest alusest lähtudes eristab meie kriminaalseaduse omastamise kahte liiki:

1. Leiu omastamine.

2. Üsaldatud võõra vallasvara omastamine.

Saksa kriminaalõigusest lähtudes võib vallasvara olla tegija poolt järgmiste toimingute alusel:^{4.}

1. Omaniku poolt üleandmisel; õigustatavalt laenu või üüri kasutuseks; kindlaks määratud sihi alusel; teisele isikule üleandmiseks või kätteandmiseks; hoidmiseks; haldamiseks; töötamiseks; kui pant; kui komisjonikaup.

2. Tühise lepingu täitmine, või täitmine eksituse tõttu. See ilmneb siis, kui keegi võõrast asja omaga eksikombel vahetab ja selle enesele saab; või subjektile teist asja antakse, kui talle see tagastada tahetakse.

3. Transportorgani poolt eksliku üleandmise tõttu, iseäranis äravahetamine sarvaste nimedega isikute suhtes, või va-

4. Vergleichende Darstellung des Deutschen und ausländischen Strafrechts. Bes. Teil Pol. VI. Nr. 336.

kesti adresseeritud saadetise kätteleandmine.

4. Loodusjõudude läbi (torm; üleujutus) või juhtumuste tõttu (konkreetse; juurde len-
dud; juurde ujus; asjad, mis omaniku unu-
tuse tõttu oli mehaanilised).

5. Leiu läbi.

Passiivsubjektina on käsitatavad omastamise pu-
hul ainult need isikud, kellele kuulub objekti
suhtes omanoligus.

Käitumise:

Omastamisele olulise käitumisena esi-
neb võõra vallasvara omanolilise peetamine
omandamise eesmärgiga. Omanolilise peetamisena
mõistetakse eseme enda kätte jätmist ilma
eseme omaniku nõusolekuta. Omanolilise
peetamine ei moodusta veel omastamist, kui-
gi võib esineda deliktina, erides tsiviilõigus-
linke tagajärge või alles käsitatav süüte-
na.

Omastamisele on peale omanolilise peetamise
veel oluline, et viimane teostuks omandamise

eesmärgiga, s.t., et jäävalt võtta eseme omanikult disponerimisvõimalus eseme subtes ning ennast asetada seisundisse, nagu selleni on õigustatud asjalt asja omanik.

Seega omastamine seisneb õigusvastases käitumises.

Tegija peab olema teadlik õigusvastasest käitumisest — sihiga — omaniku väljalükkimisega asja väärtusest.^{5.}

Käitumine näitab teatud sibli. Kui ei ole omastamisega tegemist, kui vangistatud põgeneb vangistusest, ei ole see omastamine, kui vangistatud põgeneb vangistusest.

Samuti puudub omastamine, kui omaniku õigustatava huvi kohaselt käitub.^{6.}

Nt. Kui metallurgia tehase tööline võtab eskirjade vastaselt kivist metallurgia tehase magasinist, et tehase masinaid kulla.

Asja hävitamine on teataval juhul omastamine, see ilmneb siis, kui tegija hävitamise tõttu saavutab majanduslikku kasu.

Kui seisneb kivist majanduslik väärtus selles,

5. Dr. R. Frank. § 242. lk. 68.

6. Dr. R. Frank. § 242. lk. 68.

et ta põlemise protsessi tagajärjel ära tarvitataks, või isik põletab võõra laua, et sellega kütta nüttekollet.

Omastamisena võib käsitada ka valdaja poolt vallasvara edasiandmist, kui selline toiming annab valdajale rahalist väärtust.

Omastamisena võib esineda võõra vallasvara ülevõetusest peetamine, sest siinjuures esineb asjaolu, et asja majanduslik väärtus seisneb hõbe ja selle tarvitusvõimaluses.⁷

5. Objekt. Omastamine on ka võõra asja segamine. Nt. võõra raha segamine omaga.

Subjektivses mõttes on nõutav, et tegija juba segamise juures kavatses vallasvara õigusvastaselt omandada ja esineda asja suhtes kui täieõiguslik omanik.

Omastamisena ei ole käsitatavad:

1. Võõra varaobjekti kaotamine.
2. Võõra varaobjekti mitte tagastamine, kui siinjuures puudub omandamise eesmärk.

7. Dr. R. Frank § 242 lk. 69.

3. Võõra varaobjekti õigusvastane kasustamine, mille puhul ei omandata ei objekti ega tema üksikuid osiseid või elemente (s.t. objekt säilib tervikuna). Kui kasustamine seisneb objekti üksikute osiste eraldamises ja tegija nende osiste suhtes võtab omanikult alati selt disposeerimise võimaluse, siis on vastavas ulatuses aritud omandamine.
4. Võõra vallasvara riknemine või hävitamine, millel puudub omandamise eesmärk.
5. Objekti üle õigusvastane disposeerimine, kui seejuures puudub omandamise eesmärk.

Signa: Omandamise eesmärgi kui psüühilise elemendi tuvastamine tekitab raskusi. Mitte omandamise eesmine olem pole tooniandev, vaid see peab olema väliselt kuidagi tajutav.⁸

Esitame siinjuures mõningaid väli-
seid tunnuseid tõenäoste täenditena:

1. Teatud avaldused, kui nende tõele mitte-
vastavus on täestatud.
2. Otsene avaldus esel mitte tagastada.

⁸ Dr. O. L. von Hinüber. Besonderer Teil. Nr. 93. Leipzig 1939.

Tabitus:

Süüksarvatawuse eeldusena on nõutaw tabitus. Tabituseks peab tegija wima järgmist rejuhtlust:

1. et objekt on wõõras.
2. et objekt kuulub tema tegeliku walusse.
3. et ta peetak objekti omawoliliselt, s.o. passiwsubjekti nõusolekuta.

Omastamise katse ei ole meie kehtivas kriminaalõiguses karistataw.

Saksa kriminaalõiguse alusel on katse karistataw, kuid mõned saksa teadlased eitawad omastamiskatset. Mt. Cobn.^{9.}

Katse esineb, kui tegija on saavitanud asja wäärtust, aya sellele sihitul toimingut pole lõpetanud.^{10.}

Ühüimist, ilma wäga ükandmiseta, wõidakse nimetada kui lõpetatud omastamist. Sealjuures paanumise ostmiseks — ainult omastamiskatseks.

9. Dr. R. Frank. § 246 lk. 87.

10. Dr. R. Frank. § 246. lk. 87.

4. Omastamise tüübid rehtivas' kriminaalseadustikus.

A. Tüüpide moodustamise alused.

Tegelik valdus' võib tekkida :

1. juhuslikult või
2. õigusliku akti alusel.

Vastavalt sellele eristab kriminaalseadustiku
kaks' omastamise liiki:

Süü : 1. leiu omastamine - valdus on subjekti

Katse poolal tekkunud juhuliselt.

Kahtlus 2. Usaldatud võõra vallasvara omas-
tamise - valdus on tekkunud õigusli-

B. Koal me akti alusel.

Viimane omastamise liik sisaldab osaliselt usal-
duse kurratavutamist, seetõlke on ta ka rassemini-
karistatao. Kriminaalseadustikus' moodustavad
leiu omastamine ja usaldatud võõra vallasva-
ra omastamine kaks' põhitudüüpi. Ühes omastami-
sega tuleb käsitleda ka leiu mitte teatamist kui
võõrast vallasvara omastamist abstrantselt õhus-
tavat süütegu.

Karistus: rahatrahv mitte üle 100 krooni.

Erikategooria moodustab teadmata kelle päralt

leiu omastamise oleva hulkuva kodulooma omastamine.

subjekt omastamisel (§ 538 p. 2) amerdil pole teadlik, kes on

objekt omastamisel Koduloom — inimeste poolt kasvatatav

Objekt loom ükskõik mis otstarbeks. On võimalik, et

kuivõrd siia kuuluvad metsikult kasva-

nud, kuid kodustatud loomad.

Tegu: enda kätte jätmine omastamise sihiga.

Süü: otsene teadlik. Samuti ei või objekt

Katse: ei ole karistatav. mis on veel teinud

Karistus: rahatrahv mitte üle 100 krooni.

B. Kvalifitseeritud leiu omastamine. § 539.^{12.}

1. Kvalifitseerimisalusena esineb asjaku, et subjekt omastamise ajal oli teadlik, kes on objekti omanik. Siia kuulub ka peitevara omastamine, sest peitevara omanik kui maal või kinnisvara omanik, kelle maal või kinnisvaral peitevara asub, on põhimõtteliselt alati teada.

11. Alluvus jaoskonnakohustuslikele.

12. Alluvus jaoskonnakohustuslikele.

B. Leiu omastamine.A. Põhitüüp § 538.¹¹

Leiu omastamise põhitüübile on oluline, et süüteo subjekt omastamise momendil pole teadlik, kes on objekti omanik.

Objekt: Võõras vallasvara väärtusega üle 3 kr., ning mis subjekti poolt on lei-

Karistus: arestitud või tema juurde unustatud.

Heidetud esemed ei ole käsitatavad objektina. Samuti ei või objektina

Eriliselt olla asjad, mis on veel teise isiku

Eriliselt valduses. Leidmine võib sündida ju-

tud mitte all kuulikult kui ka otsimise tõttu.

1. Kui all kuuliste tegurite alusel objekt sub-
jenti valdusesse langeb, on ebaoluline.

Subjenti erisõudens on, et ta ei või olla

teadlik kes on objekti omanik. Kuid

subjekt võib olla teadlik objekti kao-

taja või unustaja isikus, sest viima-

Objekt: sam sed pole alati omanikul.

11. Allub jaoskonnarohketusele.

12. Allub jaoskonnarohketusele.

Karistus: rahatrahv mitte üle 100 krooni.

Erikategooria moodustab teadmata kelle pärelt

oleva hulkuva kodulooma omastamine.

(§ 538 p. 2)

objekt — koduloom — inimeste poolt kasvatatav loom üksnõik mis otstarbeks. On võimalik, kui võel siia kuuluvad metsinult kasvunud, kuid kodustatud loomad.

Tegu: enda kätte jätmine omastamise sihiga.

Süü: otsene tahtlus.

Katse: ei ole karistatav.

Karistus: rahatrahv mitte üle 100 krooni.

B. Kvalifitseeritud leiu omastamine. § 539.^{12.}

1. Kvalifitseerimisalusena esineb asjaku, et subjekt omastamise ajal oli teadlik, kes on objekti omanik. Siia kuulub ka peitevara omastamine, sest peitevara omanik kui maa või kinnisvara omanik, kelle maal või kinnisvaral peitevara asub, on põhimõtteliselt alati teada.

12. Alluuri' jaoks nomenklatuurinule.

Objekt: 1. peitevara, mis näibest on kõrvaldatud seepärast, et sellegi ei ole või ei oleks teada peitevara asukoht.

2. Igasugune subjenti poolt leitud või tema juurde unustatud võõras vallasvara selle väärtuse peale vaatamata, ja

3. hukuvad veduloomad.

Karistus: arest mitte üle 3 nädal või rahatraku mitte üle 300 krooni.

Eriiselt kvalifitseeritud tüüp. (§ 539 lg 2)^{13.}

Eriiselt kvalifitseeritud tüüp on moodustatud kahe alternatiivse tunnuse alusel:

1. kui isik teadis, et omanik otsib varandust (kas avaldise tegemise kaudu ajalehtedes või politseivõimudele).

2. kui omanik on subjentile esitanud tagastamisnõude (vahenditult või teise isiku kaudu, suuliselt või kirjalikult).

Objekt: samane eelmise tüübiga.

13. Alluvus' jaosnõuakohustusriik.

Tegu: omastamine.

Süü: otsene tahtlus.

Katse: ei ole karistatav.

Leiu omandamine välismaade kriminaalseadustikes.^{14.}

Hollandi ja Itaalia kriminaalseadustikes käsitlevad leiu omandamist omastamise alaliigina.

Novra kriminaalõiguse § 256 finseerib:

"Kui leitud asja väärtus ei ületa 5 krooni, siis käsitatakse leiuomastamist üleastumiseks."

Kui asja kaotaja on tuntud, ning asi omandatud, siis karistatakse omastamist kui vargust. Selline käsitlus esineb Hispaania kriminaalõiguses Art. 530; Itaalia kriminaalõiguses Art. 420 ja Venes (1903) kriminaalõiguses Art. 572.

Austria kriminaalõiguse alusel jääb peitevara omandamise karistusest, millega kaasub ainult tsiviilõiguslik tagajärg, nagu Geyer

14. Vergl. Darstellung des Deutschen u. ausländ. Strafrechts.

seaduse eelnõu läbirääkimisel 1867. a. nimetas:

„kuna peremehta asi pole võõras, siis peitevara omandamine pole omastamine.“

Inglismaal kuulub peitevara kuni-
gale.

C. Usaldatud võõra vallasvara omastamine.

1a) Mõiste ja eriliigid.

Usaldatud võõra vallasvara omastamise objektiks on võõras vallasvara, kusjuures kriminaalseadus ei erista objekti piires üksikuid erikategoriacid. Erinevus leiu omastamisest seisneb asjaolus, et tegelik valdus on tekkinud mingi õigusliku akti alusel.

Omaniku poolt on objekt subjektile usaldatud, mille juures on üle läinud ainult valdus, mitte aga omandiõigus.

Objekti tagastamis kohustus võib olla teatud juhtudel eeldatav, olenevalt õigusliku tehingu loomusest. (nt. äri kassapidaja on kohustatud nassas oleva raha tagastama, kui raha

revideerimise korral vastava kohas ei leita, on omastamine antud). Kuid mitte õigeaegse tagastamisega pole veel omastamist, vaid tagastamise kohustuse mitte - õigeaegse täitmise korral võib esineda ainult viivitus, ning alles kriminaaljälitamise alustamisega on antud omastamine.

Siinjuures on oluline objektide liigitelu:

1. mitte - asendatavad esemed — siin võib omastamine olla antud enne kriminaaljälitamise algust, nimelt juhtudel, kui ära on müüdnud või äratarvitatud või kui tema asemele antakse teine, olugi väärteselt võrdne ese. Viimasel juhul on tegemist heastamisega, mis aga ei kõrvalda omastamist.
2. asendatavad esemed: (nt. raha) omastamine on antud kriminaaljälitamise alustamise algmomenoliga ning tagastamine enne kriminaaljälitamise algust kõrvaldab omastamise esinemise võimaluse.

bb) 1. liik. Põhitüüp § 540 lg 1^{15.}

Põhitüübi moodustab usaldatud võõra vallasvara lihtomastamine, mis esineb omastamiseena riivõrd, kui võrd peuduval teise viiligi ja kvalifitseeritud eritüüpide tunnused.

Subjekt: iga isik, väljaarvatud vallasvara omanik ja mõni liik tema teenijaid, nimelt need, kelle kaudu omanik oma tegelikkuse valdust teostab.

Objekt: võõras vallasvara, mis subjekti kätte usaldatud. Võõras vallasvara on kehaline asi, millel rahale hinnatav väärtus (väärtus väiksema rahaväärtuse väärtuses). Asja aine võib olla ükskõik missegune. Vallasvara on ka kinnisvarast lahutatud osa, mida võib transportida. Võõras — teise isiku omandusvõrguses olev.

Tegu: omastamine — oma vara hulka pööramine, või üldse käitumine

15. Alluvus ja aruandekohustus.

kui oma varaga. Tegu võib väljenduda:

1. asja mitte tagasiandmine.
2. asja äratarvitamine enese või teise isiku kasuks.
3. asja seadusevastane edasiandmine teisele isikule.
4. teise asja tagasiandmine, mis on vähem väärtuslik.

Süü: otsene tahtlus.

Katse: ei ole karistatav.

Qualifitseeritud tüüp § 540 lg 3.^{16.}

Objekti väärtuse alusel, kui omastatava objekti väärtus ületab 1000 krooni.

Karistus: vangimaja mitte üle 6 aasta.

Privilegeritud tüübid § 540 lg 4 ja lg 5.^{17.}

1. Objekti väärtuse alusel: kui omastatava objekti väärtus ei ületa 2 krooni.
2. Tegeva kahetsuse alusel: kui süüteo subjekt enne

16. Alluvus' ringkonna kohtule.

17. Alluvus' jaoskonna kohtunikule.

sisulise kohtuotsuse kuulutamist andis objekti tagasi või heastas tekitatud kahju muul viisil. Siin kohal tuleb eristada:

a) asendatavate esemete puhul puudub omastamine, kui tagastamine toimus enne kriminaaljälitamise algust, kuid tagastamine pärast kriminaaljälitamise algust, kuid enne kohtuotsuse kuulutamist on karistatav privilegerimis alusena.

b) mitte asendatavate esemete puhul on samuti viivitus mäeldav, kuid heastamine enne kriminaaljälitamise algust ei nõualda omastamist, vaid on karistatav privilegerimis alusena.

Karistus: vangimaja mitte üle 6 kuu.

3. Eriti privilegeritud on kaks tüüpi subjekti keermeeelsuse alusel. (§ 540 lg 5).

Karistus: arest mitte üle 6 kuu.

Objekt välistab alusel, kui tahts või lubatud äratada 1000 krooni.

18. Alluvus järelevalvetoimistele

19. Alluvus järelevalvetoimistele

cc. II liik. Põhitüüp § 541 lg 1. ^{18.}

Usaldatud võõra vallasvara omastamise teine eriliik on moodustatud iseärasuste alusel subjektis ja teoviisis, muu osas on ülesehitus ja karistatavusmäärad identsed eri liigiga.

Subjekt: Esinevad haigekassa teatavad funktsioonid:

1) haigekassa juhatuse liige.

2) käitise juhataja, kes haigekassa olemas.

3) haigekassa asjade ajamiseks nimistuseametli poolt eriti määratud isik.

Teoviisina esineb 2 alternatiivset käitumist:

1. rahalise toetuse andmine haigekassast isikule, kellel ei ole õigust toetusele.

2. haigekassa raha või muu vara kulutamise otstarbens, mis ei ole ettenähtud haigekassa põhikirjas.

Kvalifitseeritud tüüp. § 541 lg 2. ^{19.}

Objekti väärtuse alusel: kui toetus või kulutused ületavad 1000 krooni.

18. Alluvus jaoskonnakohtunikele.

19. Alluvus ringkonnakohtunikele.

Privilegeritud tüübid § 541 lg 3 ja lg 4.²⁰

Privilegerimisalusena arvestatakse:

1. tegevad kabet'sust.
2. kergemeelsust koos tegeva kabet'susega.

hõlemaol on sisustatud samuti nagu eelmise liigi puhul.

dd. Kvalifitseeritud eritüübid.

Subjekti alusel. § 542.²¹

Subjekt: 1. pangakontori või rahavahetusasutuse pidaja, juhataja või teenija.

Kreditaasutiste seaduse ja selle seaduse elluviimise seaduse (RT 31-1932, art. 274), eriti viimase seaduse § 10 järgi meil eelnimetatud asutusi enam ei ole.

2. isikud, kes võtavad võrast vallasvara hoiule, pandiks või muudens operatsioonideks — oluline, et see toimub äriajamisena, kusjuures on ükskõik, kas need sel-

20. Allurus jaoskonnakohtunikule.

21. Allurus: ringkonnakohtunikule.

listeks tehinguteks olid õigustatud või mitte.

Karistus: vangimaja mitte üle 6 aasta.

Subjenti ning teovisi iseärasuse alusel § 543.^{22.}

Subjenti: iga isik, kes riigi või omavalitsuse poolt oli antud volitus (ka suuline) varalist abi anda ühisnondlike õnnetuuse puhul selle läbi kannatanutele.

Teovisi suhtes esineb kaks võimalust:

1. omastamine kannatanutele jaotatava vara suhtes.
2. vara jaotamine neile isikule, kes ei olnud õigustatud saama abi.

Karistus: vangimaja mitte üle 6 aasta.

ee. Teenistusvalase omastamine § 545 lg 3.^{23.}

Teenistusvalase omastamise kvalifikatsioonialuse moodustab subjenti erivalifikatsioon, kusjuures objekt peab olema teenistusalaselt antud subjenti valdusse. Side subjenti ja objekti vahel esineb

22. Alluvus ringkonnakohtule.

23. Alluvus ringkonnakohtule.

kvalifitseerimis'alusena, kuna teenistusala se omastamisega kaasub teenistuskohuste rikkumine subjekti poolt.

Subjekt: 1. riigi või omavalitsuse teenistuja.

2. krediit-, heategevus või kooperatiiv-
asutise teenistuja.

3. osatöötajate või artsiiseltse teenistuja.

Objekt: võõras vallasvara, mis teenistusalaselt
antud subjekti valdusesse, kus juures oman-
diõigus kuulub asutistele, käitistele, era-

5. Omanikule.

Tegu: riigi, omavalitsuse või erasutise va-
rale kahju tekitamine teenistus seis-
nukitamisega kaudu. Tegu on siin-

juures saabunud kahju olemisega.

Süü: otsene teatlus.

Katse: karistamata.

Objekt: võõras vallasvara, mis subjekti valduses

Eriti kvalifitseeritud on teenistusala se omastami-
ne kahju suuresse alusesse, kus juures siin on oluli-
ne kolm momenti:

1. kui kreditaasetises järgnes asjaole kor-

ratus või halvemine.

2. või selle tõttu paljud isikud kaotasid oma varanduse.

3. või sellest tekkis tähtis kahju riigile.

Karistus: sunnitöö mitte üle 8aasta.

§ 543 lg 3 käsitletakse ka teenistusalaast vargust samadel alustel. Erinevus seisneb selles, et võõras vallasvara peab olema subjekti valvete all, mitte valvuses.

5. Omastamise tüübid StGB-s.

A. Põhitüüp (= lihtomastamine) § 246.

Põhitüübi moodustab usaldataval võõra vallasvara õigusvastane lihtomastamine.

Subjekt: iga isik, kelle valduses on süüteo objekt ning kellele ei kuulu omandiõigus objekti suhtes.

Objekt: võõras vallasvara, mis subjekti valdusele astub.

Katse: on karistatav.

Karistus: vangimaja kuni 3 aastani. Eriolukorrad karistust kergendavatel asjaoludel võib

esineid rahatraku marka.

B. Kvalifitseeritud tüüp. (= usaldatud vara omast.)

§ 246.

Kvalifitseerimisaluse moodustab asja tagasiandmise kohustus, mis valdajale usaldatud, ning selle poolt omestatud.^{24.}

Haristus: vangimaja nr 5a-ni.

C. Privilegeritud tüübid § 247, § 248a.

aa) Ainult erakaebusel jälitatavaol.

Privilegerimisalusena esineb subjenti erisube (erivahenord) passiv-subjentiga (kabjusaajaga)

§ 247 lg 1 sisaldab kaus momenti:

1. kui omastamisega on kabjustatud sugula-
re, eestkostja või kasvataja, siis on toiming
erakaebusel jälitatav, kusjuures pole arvesta-
tud asja väärtust.
2. kui teenija omastamisega on perimeest kab-
justanud, siis on toiming erakaebusel jäli-
tatav, kui omestatud asi omab tähtsu-

setuol väärtust.

Teenijainus nimetatakse saksa õiguse järgi neid, kes on lepingupäraselt kodu- või maagnajan-
duslikus teenistuses ja allutatud kehtiva õiguse
alusel perelehe näiskudele. Eesme väärtust otsus-
tab kohus.

bb. Karistamatud (§ 247 lg 2)

Privilegerimise aluse moodustab eseme omai-
tamise, vaatamata ta väärtusele. Karjastatu
peab olema alamaastme sugulane. Omaistamise
üleneva astme sugulaste poolt alaneva astme
sugulaste, või ühe abikaasa poolt teise vastu —
jääb karistamata.

Käesolev kõige käsitleb ka kolmandate
isikute osavõtte eelpool nimetatud subjektide
toimingust, kusjuures kolmanda isiku juures ei
tule privilegerimise alus esile, kui ta pole seadlu-
ses nõutud vahetonnas karjastatu isikuga.

Mt. kui abielunaine ahvatleb kolmandat
isikut vargusele abielumehe suhtes, siis on tegija
karistatav, abielunaine mitte. Ümberpöörduvalt — kui

abielunaine on teo sooritaja, kolmas isik abvat-
leja, siis on viimane karistatav, esimene mitte.

cc. Hädaomastamine. § 248a.

Privilegerimisaluse moodustab väheseväärtsuga
eseme hädaomastamine.

Kui tegu on suunatud alaneva astme
sugulase või abielumehe vastu, siis pole see karistatav.

Jäätamine on võimalik ainult kui kahjustate
nõudmisel. Nõudmine on tagasi võetav.

Hädaomastamine peab sisaldama:

1. hädaomastamist tegija enese tarviluseks.

Kes võõra häda otstarbeks toimib,
toimib mitte enese tarviluseks, vaid
kasu tundeist. Tegelikult võib ka
võõra häda olla enese tarvis, ni-
mett nõustusvabekorra alusel.

2. hädola (tarvidus) peab olema majanduslik;

siia kuuluvad peamiselt elatisained.

Strasburg: sunnitus nr 10a-ni Strasburgis.

D. Teenistusala ne omastamine. StGB § 350.

Kvalifitseeritud põhitüüp.

Üldised põhimõtted on käsitatavad sarnaselt Eesti Kriminaalseadustikule, väljaarvatud mõningate väiksemate erinevustega.

Subjekt: iga ametnik.

Objekt: võõras vallasvara, mis teenistusalaselt antud subjekti valdusesse, iseäranis raha.

Tegev: teenistusalases valduses oleva raha või asja omastamine.

Katse: on karistatav.

Karistus: vangimaja mitte alla 3 kuud. Samuti võidakse äravõtta kodaniku õigusi.

Kvalifitseeritud teenistusala ne omastamine § 351.

Kvalifitseerimisaluse moodustab; arveste, raamatute ja registratuuride võltoimine; valed väljavõtted arvestest, raamatutest, registratuuridest ja rahalistest kokkuvõtetest.

Karistus: sunnitöö kuni 10a-ni. Hergenda-

võib asjaluudel vanglakaristus mitte alla 6 n.

Süütegus on nõutav

Koivuseadus 5 juul. 1896. a. § 9.

- I. Kaupmees on karistatav omakasupüüdliku käsitamisega võõra väärtpaberi üle, mis talle hoidmiseks või pandiks on üleantud, või millised ta kui komisjonär komiteedilt valdu sele on võtnud ning omakasupüüdliselt kasustanud või õigusvastaselt kolmandale isikule andnud kasutamiseks.

Tegijalt on nõutav:

1. et ta oleks teadlik tegevuse õigusvastasusest.
2. et õigusvastases algas kasutamise silmapilgust.

Objekt: võõras väärtpaber, milline on antud hoidmiseks või pandiks.

Subjekt: kaupmees.

Karistus: Vangla kuni 1a-ni ja rahatrako kuni 3000 marka või üks neist karistustest.

- II. Kaupmees on karistatav võõra väärtpaberite omandamise eest, millised ta kui kaubandusnitselane on hoiule võtnud hoidjana, või

panoliusalajana või komisjonärina.

Sisijures on nõutav eeldusena:

1. et ta oma maksimised on lõpetanud, või et ta varanduse üle on avatud konkursi.
2. või tekitab teadlikult maksuvõimetust või ülevõlastamist.

Kuristus: sunnitöö; kergendavatel asjaoludel vangimaja mitte alla 3 kuud.

Kuritarvituse korral on selline karistus makses ka aktsia sellisi jübatuse ja kaubandusühingu jübataja ning lennulaatorite kohta.

6. Lõppkokkuvõte.

Ühiskondlikud institutsioonid käsitlemisel avaldub mõlemal maal minimaalseadustike võrdlemise suur sarnasus. Üldised põhiarvused harruvad üksteist, erinevad vaid küsimuste ühiskondlike aretustes.

Süüsi meie rehtiv Kriminaalseadustik on käesoleva aja astu seisukohalt modernsem, ning seetõlta jurisdiktsioonis paremini

rakendataw, kuna Saksas kriminaalseadustik-
 eris mõningaid mitteotsarberohaseid rakendusi.

Nii saksas kriminaalõiguses erinev
 omastamise näristamatus (StGB § 247 lg 2) ja
 häblaomastamine (StGB § 248a) on meie rektivar-
 ur-õiguses tundmatu. Samuti on vananenud
 ning ei sobi omastamise mõiste sisusse saksas
 5. juul. 1896. a. (§ 9 ja § 11) antud seadus.
 Felnistusalases omastamises (StGB § 350)
 on peaarõhk asetatud rahale, kuna meie KR-
 näsitlause vastavad küsimust laiemalt.